

TANITÓBARÁT.

HAVI KÖZLŐ.

SZERKESZTI ÉS KIADJA :

SZILLI BENEDEK.

IV. évf.

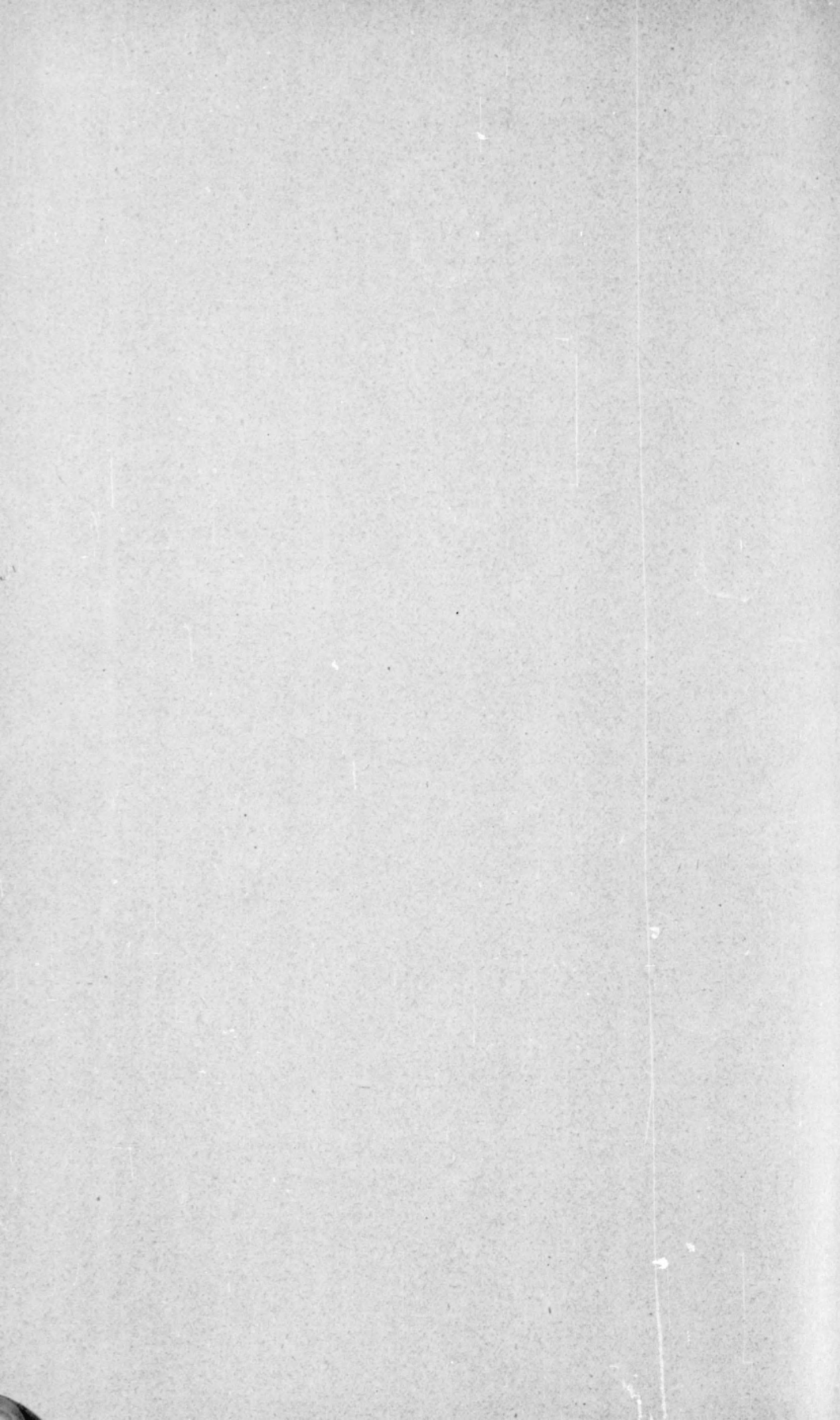
Junius.

6. szám.

Tartalom :

1. Tanítók tizparancsolatja. Irta : *Vargyas Endre.*
- 2. Tárca : Apróságok Bárány Ignác életéből. II. Irta : *Nagy József.*
- 3. Tanító, mint az iskolaszék jelentékeny tagja, az iskolaszéki ülésben. Irta : *Sz . . . . k — p.*
- 4. Egyesületi élet. — 5. Levelezés. — 6. Irodalom.
- 7. Ujdonságok. — 8. Társalgó. — 9. Adomák. — A boríték on : Szerkesztői üzenetek.

GYŐR, 1889.

TANITÓBARÁT.

Havi közlő.

Megjelenik minden hónap 15-én.

Előfizetési ára:

Fél évre . . . 1 frt.
Egész évre . . . 2 frt.
Egy oldal hirdetés 5 frt.

Junius.

Kéziratokat nem adunk vissza.

A lap szellemi és anyagi részét illető küldemények így czimezendők: „Tanitóbarát” szerkesztőségének Győrött.

Tanítók tizparancsolatja.

— Zsinórmértékül minta-tanításoknál. —

Aki tanít, annak magát hivatali körében nem mesterembernek, — de művésznek kell éreznie.

Dr. Berzeviczy Albert.

I.

Az iskola legyen a te mindened, idegen foglalkozás ne legyen te előtted. Jelenj meg mindenkor pontosan az iskolában, mert az élénk kötelességérzet csak így ébreszthető fel és szilárdítható meg növendékeidben is. Külső megjelenésedre nézve légy rendes, tiszta önmagad is, hogy növendékeid már rajtad lássák s tanulják becsülni a tisztaságot. Egyéniségedre nézve külső nyugalom, méltóság, nyájasság, illemesség, atyai szigor és komolysággal párosult szeretet, türelem és szelidség legyenek fő tulajdonságaid.

II.

A tanításnál rossz modort ne alkoss magadnak, hogy azokat kövesd. Szemben a növendékekkel a tanítói jó modorra kiváló gondot fordíts. Ne izegj-mozogj; ne lóss-fuss; ne járkálj folytonosan széltében-hosszában az iskolában a növendékek előtt; ne czirógasd növendékeidet, ne babrálj velök; ne üsd-verd, ne ránczigáld őket jobbra balra. A padokhoz való támaszkodástól, vagy az asztalra való dülleszkedéstől óvakodjál. — A leányosztályokban

gyengéd, a fiuk irányában nyájas, serdülők irányában légy komoly, de nem komor.

III.

Megemlékezzél róla, hogy rendes órafelosztás és leczkerend legyen a te mindennapi teendőd zsinórmértéke; mert csak így állapítható meg, hogy az adott körülmények szerint a kötelezett tantárgyak minő terjedelemben adassanak elő, hogy hány óra jut minden egyes tantárgyra, hogyan váltják fel egymást a tantárgyak és minden egyes évfolyamban mennyit kell s mennyit lehet elvégezni egy leczke alatt, vagy egy hét, egy hó, vagy egész tanév folytán.

IV.

Tiszteljed az egyes tantárgyak szerint az elemző, vagy összekötő tanmenet alakjait. Az olvasás-oktatás előgyakorlatainál s a nyelvoktatásnál legyen a te tanmeneted — elemező. A számolásnál, földrajznál és természet-tudományoknál — összekötő. Egyéb tárgyaknál elemező

T Á R C Z A.

Apróságok Bárány Ignác életéből.

II.

Ő, igaz, nem szokott bizalmaskodni és a fölületes bíráló őt talán érzéketlennek jellemezte volna, de kik figyelemmel kísérték szavait, tetteit és működését, azoknak be kellett látniok, hogy azon szürke kabát alatt, amelyet a tanításnál viselt és melyről büszkén vallotta be, hogy neje, az „igazgatóné“ saját kezüleg fordította meg a megfakult és kopott oldaláról a másikra, egy, nemcsak kötelességtudó kebel, de az emberiségért és családjáért melegen érző sziv is honol.

A tanításnál előfordult elvontabb természetü fogalmakat saját tapasztalatából és életéből vett példákkal szokta illusztrálni. Így egy ily alkalommal volt alkalmunk életének egyik legszomorubb mozzanatával megismerkedhetni. A ház körül ugyanis egy barna posztóból készült, kerek sapkát előszeretettel viselt, amelylyel,

és összekötő. A tanítói hangulat is legyen az egyes tárgyakhoz mért.

V.

Ne öld el a rossz tanalakkal a gyermekben a tanulási kedvet. A bibliai, egyházi, hazai és világtörténetnél s a földrajznál használj közlő tanalakat, mert ezen tárgyak a gyermek gondolatkörén kívül esnek. A hittan, nyelvtan, számvetés és természetrajznál használj inkább kérdező tanalakat; ha azonban a szívre akarsz hatni — közlő tanalakat is használhatsz.

Szigoruan szem előtt tartsd a következő tanelveket: A hol csak lehet, szemléltess. Mindig a már ismertről haladj az ismeretlenre, közelebbiről a távolabbira. Már a beszéd-értelemgyakorlatnál szoktasd a növendéket az egész mondatban való feleléshez. Az előadásnál saját nyelvezetedre is gondot fordíts, hogy a nyelvtan szabályai ellen önmagad ne véts soha, rossz tájszólásaidat el fogják sajátítani növendékeid is. A közlő tanalagnál a közlött is-

minthogy az intézetben lakott, a tanításra is be szokott jönni az osztályba. Egyszer a tárgyaknak kétféle értékét magyarázta és hozzá teszi: „Hát pl. ez a sapka másnak alig ér egy pár hatost, de biz én nem adnám oda, nem tudom miért! Mert ez a sapka engem nagyon fájdalmas dologra emlékeztet, de melyre emlékezni mégis jól esik szívemnek. Ézen sapkát akkor vettem, midőn kedves Károly fiam meghalt.“ (Valami hirtelen utazással is összefügg ezen eset, de ennek részleteire már nem emlékszem.) „No lássák, ezen sapka engem boldogult fiamra emlékeztet, és én ezen emlékeztetőt oly becsben tartom, hogy meghagyom örököseimnek, miszerint ezen sapkát halálom után is tiszteletben tartásák.“ Nem tudom megvan-e még a csurgói örökösöknél ezen sapka? Oly érzellemmel adta elő ezen epizódot „az öreg“ (miközben a közel ülők egy hivatlan vendéget pillantottak meg a pápaszem alatt, amelyet visszafojtani iparkodott, de nem sikerült), hogy bizony, a mi szívünk is megesett az öregén és akárhányunknak könny csordult ki a szeméből.

A „Tanítók könyvében“ a büntetéseknel tartottunk, ahol a

meretek összefoglalását soha el ne hagyd. A főbeli számolásnál gondod legyen reá, hogy a kérdés mindig az illető osztály vagy évfolyam összes növendékségéhez legyen intézve s csak, ha a kérdést valamennyien megértették, hívj fel egyes növendékeket. A feladatot a növendék ismétlje, adja meg reá az előzetes feleletet s csak azután tegye meg a számítást.

VI.

Ne trágárkodjál, vagyis izetlen, vagy aljas szólamokat, vagy tisztességes társaságban nem illő tréfákat meg ne engedj magadnak. Csupneveket ne alkalmazs soha növendékedre. Tanításod legyen vallásos szellemtől áthatott, meggyőző, alapos, érdekes, együttmunkálkodó, vagyis soha az iskolában más magán dolgot ne végezz, életreható, vagyis gyakorlati. A vallás-erkölcsi irány vörös fonalként húzódjék végig tanításod egész folyamán, ez legyen tanításod kiinduló és végpontja, mert ez által éled a hit, erősödik a remény s fensővé lesz az Isten és emberek iránti szeretet.

többek között előfordult, hogy minél ritkábban büntessünk, mert különben a gyermek megszokja a büntetést és hatását veszti. De ha már büntetünk, akkor a büntetés legyen komoly, méltóságos és ne csak formai. Erre nekünk a következőket beszélt el: „Mint egészen fiatal, bár nő ember, Makón jegyző voltam, ahol egyik kültelken az öreg tanítót nyugdíjazták. A megürült tanítói állomásra én is pályáztam és el is nyertem. Az állomás elnyerése után nemsokára beállítottam jövendő iskolámba, hol még az öreg tanító tanított. Ennek bemutatván magamat, mint utódát, igen szives utasításokkal és tanácsokkal látott el, amelyek egyik-másikával jó szolgálatot is tett nekem. Egyszerre hozzám fordulva és mutatóujjával egy fűrgeszemű, piszeorru tanulóra mutatva mondá: „Öcsém uram! ez a Sulyok Pista nagyon nyugtalan vérű, vásott fiu, sok baja lesz vele! Ez addig egy nap sem marad nyugton, míg napi portióját früstükre ki nem kapta.“ Figyelmem így felhivatván a fiura, érdeklődni kezdtem iránta; kérdeztem, hogy hogyan szokta az „ipsét“ büntetni, ha rászolgál? „Hát bizony én rendesen minden reggel addig tanítani sem kez-

VII.

Ne lopd hiába a gyermek idejét, vagyis az osztatlan iskolában a csendes foglalkoztatásra kiváló gondot fordíts. A csendes foglalkozás anyaga az alsó osztályokban lehet: betűtörlés, szókiszedés mozgatható betűkkel, betű-és számírás, másolás, rajzolás, emlézés és szabadfoglalkozás; a felsőbb osztályokban: figyelés, szépírási, helyesírási, fogalmazási és nyelvgyakorlatok, számírás, számvetési feladatok, rajzolás, földképrajzolás, emlézés, kézimunka és szabadfoglalkozás, mely utóbbinál a tanító tapasztalatokat szerezhethet növendékei hajlamaira nézve is.

A csendes foglalkozásnál gondod legyen a következőkre: A feladat a gyermekek ismereteihez és képességeikhez mért legyen. A kitűzött időre elkészíthető legyen. Világos és határozott szavakba legyen adva. Eljárás utasítás ne hiányozzék. Végül a feladatok számonkérendők.

---

dek, míg kettőt-hármat nem mérek a kezére vagy alfelére“, volt a válasz. — Én néhány napra rá elfoglalván a katedrát, szemmel kísértem a fiut, várva vártam, mikor kezdi meg rakoncátlankodásait. Nem sokáig kellett várnom, csakhamar rajtakaptam valami csinyen. Nos és mit gondolnak, hogyan büntettem meg a fiut? (Szokása volt az öregnek előbb minket megkérdezni és ha senki sem jelentkezett, akkor folytatta az előadást.) Kihívtam az én Pista öcsémet és elhegedültem az alfelén vagy hatot egyszerűre, még pedig a javából; és azon komoly megjegyzést fűztem hozzá, hogy a legközelebbi csinyje alkalmával megduplázom. Mit gondolnak volt-e hatása annak a rögtöni erélyes föllépésnek? Volt bizony! a fiu gondolkodni kezdett, hogy ezzel az új fiatal tanítóval nem lehet úgy paczkázni, meg komédiázni, mint az öreggel lehetett! Eltelt több három hétnél, a fiu jól viselte magát. De ekkor már az én erélyemnek érzett hatását is elfelejtette; és miután ismételt figyelmeztetésem sem használt, előhívtam hát megint a fiut és frissen metszett mogyorófa pálczával kimértem neki az ígért dupla portiót, azon megjegyzéssel, hogy a legköze-

VIII.

Hamis tanuságot soha ne tégy iskolád mellett. Az iskolamulasztásokat mutasd ki lelkiismeretesen. Az eredménynyel soha szemfényvesztést ne gyakorolj. Ha a szükséges taneszközök és tanszerek hiányzanak, a tanhatóságnak add tudtára, hogy azok nélkül sikeresen nem haladhatsz. Több tanszert azonban önmagad is megkészhetsz.

IX.

Felebarátid gyermekeit ne büntetésekkel kívánjad rendhez szoktatni. A jutalmazást és büntetést csinján alkalmazd. A fegyelemtartásnak fő tényezői: a szoktatás, a tanító szeretetreméltósága, vagyis a mely tanító érdekel viseltetik növendékei iránt, azon tanító oktatása érdekelni fogja a növendéket is, fő tényezők továbbá a tanító ébersége, rendszeretete, következetessége s igazságossága. Ha következetesen ezen elveket tartod szemeid előtt, mindenkor elegendők lesznek a fegyelem fentartására a büntetés erkölcsi nemei, ugymint: rosszaló, ko-

lebbi alkalommal ezen adagot is megtoldom egypár ütéssel. Higyjék meg, hogy alig egy fél év letelte után Sulyok Pista volt osztályom legszelidebb és szorgalmasabb tanulója.“ Áhitattal hallgattuk az öregnek praxisából humorral fűszerezett elbeszélését, amelyenekkel jókedvében akárhányszor kedveskedett. Az említett elbeszélésből kitűnik, hogy a testi büntetésnek B. I. nem volt föltétlen ellensége. Mint tanítónak magamnak is már különböző jellemű tanítványaim voltak, akikről a szülők, idegenek vagy volt tanítója azt mondták, hogy ezen már nem lehet segíteni, ez már csak javítóházba való. Hát bizony meggyőződtem, hogy alig van gyermek, kit következetes ész- és tervszerű eljárással megjavítani nem lehetne.

Az öregnek szigorúsága messze eljárt és azok, kik nem oly szemmel nézték az ő szigorúságát, mint mi tanítványai, szívesen keresték föl gyermekeikkel a képezdét, amelyben ő igazgató volt. Egyszer is egy fiatal ember elhozza az ücscsét beiratásra. A fiatal ember kedveskedni akarván, bókképen elmondja, „hogy azért hozta ide az ücscsét, mert hallotta, hogy a „tekintetes igaz-

moly pillantás, mellőzés és figyelmeztetés, rendreutasítás, dorgálás, fenyegetés, iskolai tisztségtől való megfosztás, végső esetben a megszegés s az anyagi büntetés nemei: a kiállítás, bezárás csak a legvégső esetben foglalkoztatást nyerni. A testi fenyegetés a jól szoktatott iskolában, a fegyelem rendes eszközeinek alkalmazása mellett teljesen nélkülözhetővé válik.

X.

Se falitáblák, se számológép, se számológép, se Magyarország, se az osztrák-magyar monarchia, se Európa, se az öt földrész térképe, se földgömb, se természetrajzi, se természettani ábrák a te iskolában ne hiányozzanak.

Mindezeket, melyek itt előadattak, tartsd mindig szemeid előtt. (A mik pedig itt nem foglaltatnak bővebben elő vannak adva Bárany Ignác „Tanítók könyve“, Környei-Gyertyánffy „Tanító az iskolában“ című paedagogiai munkáikban. Ezeket szorgalmasan tanulmányozd,

gató ur“ nagyon szigorú. Különben sem szerette, ha bókoltak neki, de a „tekintetes“ cím egészen kihozta a sodrából és a nem várt bókra odatelelé: „szigorú, de igazságos“.

Nagyon szerette tanítványainál a nyílt, őszinte és bátor fölépést, de a „nyámándi“, „tesze-fosza“, „anyámasszony katonáját“, mint ő nevezte, és az arrogansokat ki nem állhatta. Akárhányszor mondta a felelőnek, ha minduntalan megakadt: „no! ero tovább!“ Tanítványainak mindig reá kellett nézniök és szemöknek az ő szemével mindig találkozni, azért az asztalon nem türte a legkisebb tárgyat is, nehogy a figyelmet elvonja. Tekintete általában hideg, szurós és szigorú volt, azért sokaknak inukba szállt a bátorságuk, ha felelésre felszólította őket. Ő ugylá'szik tudta is ezt, mert akárhányszor említette, hogy azok, akik az ő szemének tűzpróbáját ki tudják tartani és helyöket ő előtte megállják, azokat ő bátran el meri bocsátani és nem fél, hogy szégyent hoznak reá, meg fogják helyöket tudni állni, akár az alispán vagy minister látogassa is meg iskolájukat. Turdossin. Nagy József.

mert nemcsak a jó pap, hanem a jó tanító is holtig tanul s így lesz szép hivatalod körében művész, nem pedig — mesterember. Amen.

Vargyas Endre,
veszprérmegyei kir. tanfelügyelő.

Tanító, mint az iskolaszék jelentékeny tagja, az iskolaszéki ülésben.

Hogy a némely felekezeti iskolaszéki ülésnek melyek a legfontosabb tárgyai, és a fennforgó tárgyhoz kik a legfőbb hozzászólási joggal bíró tagjai, azt a következő, X. községi iskolaszék ülésének a lefolyásából tapasztalni fogjuk. — Az iskolaszéki ülés megnyitott.*)

Kezdetét veszi a tanácskozmány:

Elnök:**). Halottam, hogy a tanító a templomot a saját felügyelete alatt nem separteti ki tisztán. A pókhálókat nem szedi, a templomban levő tárgyakat nem porozza le.

Jegyző:***) (iskolaszéki). Alázatosan kérem a főtisztelendő elnök urat és a mélyen tisztelt tekintetes iskolaszéki tagokat — méltóztatnának tudomásomra adni, vajjon a czéhmesternek, ki nálunk egyttal a templomatyja is, és ki mint ilyen fizetést is huz, nem áll-e kötelességében a tanítónak a sekrestyési teendőkben némileg segédkezet nyújtani, vagy azokat magának végezni?

Elnök: A czéhmestert, ki nálunk egyttal templomatyja is, ne gondolja ám oly személyiségnek, ki a fentnevezett dolgokat hivatva volna teljesíteni — hanem ez oly egyéniség, ki csak a templomi vagyonnak ugyszólván mint ellenőre működik és ki mint ilyen, a templomi számadásoknál részt vesz. Ennélfogva mint ilyennek semmi köze nincsen a fentnevezett dolgokhoz. — Tehát mindég, mikor mise van, maga harangoztat, maga felöltöztet engem, maga gyújtja meg a gyertyákat, maga teszi rendbe a miseruhákat mise után — legyen az akár ünnep-, akár vásár- vagy hétköznapokon. A misére való harangozást elmulasztania nem szabad és ha nincs, ki helyettesitené magát a harangozásban, magának kötelessége harangozni, legyen az akár mily

*) Egy német h. községben történt ezen gyűlés lefolyása.

**.) A plébános.

***.) A néptanító.

időben tartandó isteniszteletre hívó harangozás, estvéli vecsernyék- vagy hajnali misékre. Egyszer elmulasztott misére elsőt harangozni vagy harangoztatni és nem igazolta magát előttem.

Jegyző: De kérem tiszteletteljesen, az ebbeli kötelességeimet még eddig mindég hűen teljesítettem. Hogy minden ember sokszor csupán feledékenységből elmulasztja egyik vagy a másik kötelesség teljesítését, arról szerény személyiségem nem tehet. Különbösen is egy tanítónak, kinek harangozásnál és sekrestyéskedésnél lelkiismeretes belátás szerint sokkal fontosabb teendői vannak, nem lehet rossz néven venni az egyszeri ebbeli nem makacsságból származó mulasztását.

Elnök: Akkor illik igazolnia magát.

Jegyző: Ugy hiszem kérem, hogy mint kath. népnevelőhöz illik hogy teljesítse a kötelességeit és végezze lelkiismeretesen a rábizott teendőket, én is eljártam. De nemcsak azért teljesítettem a kötelességeimet, hogy teljesítve legyenek, mert kötelességem őket teljesíteni, hanem a lelkiismeretem sugja nekem, hogy végezzem azokat úgy, hogy nemcsak a rám bízott fiatalságra üdvösek legyenek, hanem hogy nékem is nyugodt lelkiállapotot szerezzenek. Hogy nem jöttem magamat a minduntalan rendetlenségben talált egyéniség módjára hazugságokkal igazolni, úgyhiszem nem vétek. Továbbá mint sekrestyés is végeztem az ebbeli teendőket úgy, hogy megelégedésre szolgált még eddig mindég az eddig volt sekrestyés előljáróimnak, felügyelőimnek. És daczára ennek nem vagyok képes felfogni azt, hogy miért juthat egy sekrestyés az egyszeri harangozás elmulasztása miatt figyelmeztetéshez, és pedig az iskolaszéki ülésben, melynek hivatása, egészen más irányban működni. Testvéries és barátságos működés a terhes pályán nyujthat nekünk némi könnyebbülést és — közbe szól az

Elnök: Magának, mint iskolaszéki jegyzőnek, kötelességében áll azt, amit az iskolaszéki ülés határoz, felvenni, más semmi! — (ha ez csakugyan igaz?)

A jegyző erre leült és hallgatott, hogy a további kellemetlenségeket kikerülje.

Elnök: Önök iskolaszéki tagok, van-e valami észrevételük a tanító ellen vagy eljárását illetőleg?

Iskolaszéki tagok: Nincsen.

Elnök: (Előadja az iskolaszéknek, hogy mily jogokkal vannak felruházva a tanító felett.)

Jegyző: Tekintetes iskolaszéki tagok! Sajnálattal és szomorú szívvel kell becses figyelmökbe hoznom, hogy szerény véleményem szerint az iskolaszéki ülésnek egészen más a célja, más a feladata. Jelen ülésünkben a legfontosabb tárgyak kimaradtak. Mi-lyen az iskola állapota minden irányban és mikor jön be a tanító keservesen megszolgált tavalyi hátraléka? Ezt nem kérdezi senki.

Alelnök és többen: Majd behajtjuk azt is tanító ur, majd lesz — nem kell azon busulni — nem szökünk el!

Te testvéries működés! miért vagy te oly messze azoktól, kik téged oly sóhajtva kívánnak! Miért kell még mindig azt tapasztalnunk, hogy van még felekezeti iskolaszéki elnökök között olyan is, a kinek mindig valami igénytelen észrevétele van a pártolók nélkül álló tanító eljárásain! Miért vannak mindezen igénytelen és önérzetromboló észrevételek? Talán csak azért, hogy ne csak tudja, hanem érezze is a szegény néptanító, ki a főlebbvaló, parancsoló. Miért lehet ez így még mai napon is!?

Ilyen helyeken bizony haldoklik az iskola szellemi élete és vele együtt a tanúgyünk is csorbát szenved.

A mostani iskolaszék (kivált felekezeteknél faluhelyen) azért ül össze, hogy a tanító legártatlanabb eljárásai fölött folyton bíráskodjanak, őt új meg új meghagyásokkal zaklassák. Szóval némely helyeken a néptanítót sekrestyesség miatt egész szolgává teszik nemcsak az iskolaszéki üléseken, hanem más helyeken is. Csupán a sekrestyesség ad okot a tanító sokféle kellemetlenségeire. A sekrestyesség részben oka annak, hogy a tanítónak nincsen tekintélye, hogy elhanyagoltatik sokszor a tanügygyel való törődés az iskolaszék részéről, hogy a tanító ellenségei szaporodnak, hogy az amugy is tövises tanítói pályát még szuróbb tövisekkel megtoldja. Vajjon hogyan gondolkodnak a tanítók az elmondottakra okot adható sekrestyességről? azt csak úgy lehetne megtudni, ha szívükbe látnánk. Ugy ám, ha a „félsz“ nem győzne az „őszinteségen“, ha az előbbi nem lenne erősebb, mint az utóbbi.

Van tanító ki türni tud. Van olyan is, ki azt hiszi, hogy az úgy annak rendje és módja, és hogy ő első sorban sekrestyés, azután kántor, a tanítóság pedig csak ráadás. De van aztán olyan tanító is, a ki ezt nem így fogja fel, hanem sokkal magasztosabb színben lebegteteli szemei előtt a valóságos földi hivatását, működését, a mire szentelte magát, t. i. mint tanfériu hűen szolgálni a tanügynek, olyképen, hogy a vallásos és lelkiismere-

tes működése, munkálkodása tessék az Istennek és legyen boldogító az embertársaira nézve, gyümölcsöző a rábizott fiatalságra. Az előbbi nézettel élő tanító pedig olyan egyéniség, ki ebbe a szolgáltságba és folytonos veszedelmes hizelgésbe bele szokik és elbutul, s így biztonságban érezvén magát, a tanítókodási szent pályáján sok pótolhatlan hanyagságot elkövet, a miért majd Isten előtt számolni fog. Az emberi társadalomnak, mely irányában csak szolgáltsági modorát mutatja, mely hű és üdvös soha nem lehet, csak kárára van. A tanító az ő értelmiségénél és hivatásánál fogva legyen a társadalomnak mintegy fényoszlopa minden üdvösnek.

Sok szó fér még e dologhoz, de végtére is oda jutnánk, hogy az iskolaszéket reformálni kellene, a néptanítóknak pedig mint sekrestyésnek a teendőit szabályozni; vagy mert ezek rá nézve mindég terhesek voltak és maradnak, más emberre bizni. Sok szegény ember van minden községben, ki csekély fizetésért elvállalná a tanítóra nézve csak lealázólag ható ezen munkát.

Sz . . . . k — p.

a „Tanítóbarát“ hive.*)

Egyesületi élet.

A győrvidéki tanítóegyesület f. hó 1-sején tartá a megyeház nagytermében ezévi rendes közgyűlését, melynek egyik érdekes tárgyát a pályamunkák eredményének kihirdetése képezé. Lapunk felelős szerkesztője is nyert egy 10 frankos aranyat. Tekintve, hogy a „Tanítóbarát“ szellemi nivóját minden áron emelni akarjuk, a nyert aranyat szabadon választandó tétel kidolgozására ezennel kitűz-

*) Félremagyarázásoktól tartva, nem szívesen tettük közzé jelen felszólalást; de csodáljuk, hogy az általunk tisztelt és nagyrabecsült kath. felekezet, mely oly hatalmas és gazdag, oly bőkezű mindenütt, hol szent vallása vagy kulturális célja és missiója igényel áldozatot, mondjuk, hogy a Krisztus, ki maga is néptanító volt, alapította vallás millió és millió hivei között a tanító még most is oly lealázó szolgáltsági szerepre van kárhóztatva, milyen a harangozás és sekrestyesség. Nem tesz a tanító jobb szolgálatot egyháza, mint a hazának, ha egyedül az iskolának él? Félre már egyszer az elavult szokásokkal! A tanító legyen tanító, egyéb semmi. Legyen felekezetének rendületlen hive, az ifjuság védőangyala, az egyháznak támasza; de ne rabszolgája, napszámosa. Ez lealacsonyítja a nép szemében, azért oly kevés a tekintélye, oly csekély a nép érzéke, ha szellemi érdekek, iskolaügyek forognak kérdésben. Sz e r k.

zük. A tárgy tehát — mint mondjuk — szabadon választandó. A terjedelem legfőlebb két írott iv. Beküldési határidő 1889. aug. hó 1-seje. Később érkező dolgozatok nem vétetnek tekintetbe.

Az említett gyűlésen főtt. Nagy Lajos képzőintézeti igazgatótanár, mint elnök, nagyszabású megnyitó beszédet tartott, melyben a sziv és kedély képzésének szükséges voltát hangsúlyozá. Jilg Ede kartársunk kimerítő jelentése az egyesület beléletét illetőleg nagy tetszéssel fogadtatott. Este táncmulatság volt, melyen a győri társadalom színe-java megjelent. Nagyon fényes mulatság volt ez, mit már azon körülmény is tanusít, hogy 100 frton felül volt a tiszta jövedelem. A nap emléke élni fog minden jelenvolt néptanító szívében.

A veszprémmegyei izr. tanítóegyesület közgyűlése. A veszprémmegyei izr. tanítóegyesület május hó 19-én tartotta ez évi rendes közgyűlését a veszprémi izr. iskola kézimunkatermében. Elnök, Baum Fülöp megnyitja a gyűlést, üdvözli az összegyűlt tagokat és vendégeket. Kiemeli, mikép a 68. törvényczikk megalkotása után való élénk tanügyi mozgalmak, melyek a népnevelés iránti érdeklődést úgy a sajtóban, mint a társadalom terén felkelték, úgy látszik hosszabb szünetelés után ismét megindulnak országszerte. Ha a jelek nem csalnak, egy szebb jövő hajnala dereng a néptanítók és a népnevelés borus egén. Hazánk közoktatásügyének új minisztere már eddig is számos oly nyilatkozatot tett, melyekből a néptanítók iránt táplált jó indulat tükröződik vissza. Minthogy azonban a társadalom egyik osztálya sem remélheti helyzetének javulását, ha csak maga is nem tesz minden lehető e tekintetben és mivel mi zsidó tanítók a munka elöl kitérni soha sem szoktunk, valahányszor szeretett hazánk népnevelésügye azt követeli, azért kéri az összegyűlt tagokat, hogy a napirenden levő tárgyakhoz a szokott buzgalommal és kitartással szóljanak hozzá. A mult gyűlés jkönyveinek felolvasása után következett Rónai Adolf siófoki tanító előadása. „A tannyugdíjtörvény revisiója.“ Midőn a nyugdíjtörvény keletkezésére futó átpillantást vetne, kiemeli, hogy a nyugdíjtörvény előnyös revisiója nagy szolgálatot tenne a tanügynek, mert a tanítót, ki nehéz munkája mellett oly rosszul van díjazva, hogy abból alig képes családját a legszükségesebbel ellátni, nem gyötörnék még azon gondok is folyton, miből fogja öreg napjaiban, vagy ha munkaképtelenné válik, önmagát és családját föntartani, mert az a 250–300 frt, a mennyit az eddigi nyugdíjtörvény

neki 40 évi szolgálat után biztosít, felette kevés s nem nyujt kellő biztosítékot a megélhetésre. Ha pedig a tanítót a legnagyobb erőmegfeszítés mellett anyagi gondok gyötrik, kötelességének nem tehet teljesen eleget. A társadalom napról napra nagyobb követelésekkel lép fel a tanító iránt, ha nem helyzetén vajmi csekély javulás történt. A méltányosság és igazságosság is parancsolja tehát, hogy ezen okvetlen segíteni kell. A nyugdíj törvény módosításait több pontban foglalta össze, melyeket a közgyűlés csaknem változatlanul egyhangulag elfogadott és azoknak egy kérvényben való felterjesztését az országgyűléshez elhatározta. Előadónak szakszerű szép munkájáért köszönet szavaztatik. Szepesy J. jelenti a kiküldött számvizsgáló bizottság nevében, hogy a számadások rendben találtattak, Krausz J. pénztárosnak a szokásos felmentvény megadatik. Kellner Fülöp „Az osztatlan népiskola tantervéről és tankönyveiről“ olvas. Nagyobb szabásu munkája kiterjed a népiskolai tantárgyak mind-egyikére, igen sok figyelemreméltó dolgokat sorol fel az osztatlan népiskola feladatának megoldása érdekében. Így a többek közt igen helyesen ajánlja az ugynevezett alkalmi tanítást egy-némely tantárgynál, mint pl. az egészségtannál, mely tantárgyat nagyon szépen lehet a természettan és természetrajz idevágó tananyaga közé beosztani. Kidolgozott egy általános órabeosztást is az osztatlan népiskola számára. A közgyűlés osztatlan figyelemmel hallgatta előadó szép előadását és hosszabb eszmecsere után, melyben különösen Krausz J., Politzer, Fischer M., Pollák A., Kron, Haras, Szepesy J. tanítók vettek részt, elhatározta, hogy a munkát felterjeszti a végrehajtó bizottsághoz. Következett a tisztujítás. Hirschler D. korelnök elfoglalja az elnöki széket, fehérvja a tagokat a tisztujításra. Megválasztottak: elnöknek Baum Fülöp, pénztárosnak Krausz J., titkárnak Schwarcz S., választmányi tagokul Weisz Sámuel, Hirschler D., Rónai A., Szép Lipót; póttagokul Kron M. és Szepesy J. Elnök elfoglalja az elnöki széket és köszönetet mond a maga és tisztársai nevében a beléje helyezett bizalomért. Felolvastatik Vargyas E. kir. tanfelügyelő ur igen elmésen összeállított „Tanítók tizparancsolata“, mely zsinórmértékül szolgál mintatanításoknál. A közgyűlés elhatározta, hogy e szép munkát beküldi egy szaklapnak közlés végett, hogy az egyleti tagok ennek útján birhassák a mintatanítások tartásánál alapul szolgáló nézponokat. *) Tanfelügyelő ur

*) Lásd lapunk vezércikkét.

ő nagyságának fáradozásáért a közgyűlés jkőnyvi köszönetet szavaz. A III. egyetemes tanító-gyűlés végrehajtó bizottságától érkezett felhívás folytán elhatározza a közgyűlés, hogy a f. é. szt. István napján Budapesten tartandó nagygyűlésen magát képviseltetni fogja. A végrehajtó bizottság által napirendre tűzött tételeken kívül ajánlja a közgyűlés a néptanító egyesületek számára a postadijmentesség kieszközlését is. A végrehajtó-bizottságnak kezdeményezéseért elismerés szavaztatik.

Másnap az egyleti tagok egyrésze egy igen sikerült kirándulást rendezett az ajkai szénbányákba. A kirándulókat Weisz Sámuel ajkai népt. fogadta és vendégelte meg lekötelező módon. Az ő közvetítése folytán volt szives a bányaigazgatóság a kirándulókat az ajkai vasuti állomásban készen váró mozdonyon kivitetni a bányatelepbe, hol a bányaigazgató Rittmüller H. ur és fia Rittmüller K. bányamérnök ur szives és előzékeny kalauzolása mellett megnéztük a „fekete gyémántok“ földalatti birodalmát. Nem veszi rossz néven az előzékeny bányaigazgató ur és finom műveltségü fia, ha itt e helyen nyilvánosan köszönetet mondunk azon szives készségért, melylyel bennünket mindenüvé elki-sértek, a hol csak valami érdekes látni való volt. Visszajövet megtekintettük az ajkai, Neuman B. tulajdonát képező üveghutát, hol szintén igen érdekes kép tárult fel szemünk előtt. Nem zárhatjuk be e sorokat anélkül, hogy Weisz Sámuel ajkai tanító urnak és kedves nejének köszönetet ne mondjunk azon szives és valódi magyar vendégszeretettel párosult fogadtatásért, melyben bennünket részesítettek.

—CZ.

Levelezés.

Pécs, 1889. jun. hó 20-án.

Tekintetes Szerkesztő Ur!

A városban a lefolyt napokban nagy elkeseredés volt a volt ideiglenes belügyminiszter, a „vaskezü“ Baross ellen.

Majd minden közgyűlési határozat felülről megsemmisítve küldetik vissza. A multkor a város egy belvárosi leányiskolát akart létesíteni, de város tervez és Baross végez. Nagyon is kurtán végzett a városi nyugdíjszabályzattal is, melynek értelmében minden városi tanító 30 évi szolgálat után teljes fizetését huzta volna. Azért a tanítói körökben nagy az aggodalom eziránt, annyival is

inkább, mivel a városi tanítók ezen szabályzat értelmében nagyobb összeget fizettek eddig nyugdíjintézetükbe. A városi hatóság különben erélyesen fog — fölírni a miniszter ezen minden alapot nélkülöző ténykedéseért; fog-e használni, tudja Teleky! — Rossz időket élünk, a községi iskolák nem tudnak tovább fejlődni vidékünkön, sőt inkább a meglévőket iparkodnak róm. katolikusokká átváltoztatni, így N.-Bóly és Villány községekben erős a törekvés az iskola jellege megváltoztatása iránt. — Megyénk derék főispánja, Kardos Kálmán ur, a város összes iskoláit látogatta és mindegyik osztályban huzamosb időig tartózkodott, hogy az iskolának állapotáról nézetet alkosson magának. Részt vett néhányszor tanítói gyűléseken is és így a tanítói tekintély emelésére derekasan működik. Nagy is volt mindenütt a kellemes meglepetés, mert a pécsi iskolák nem hiába jó hírnévvel dicsekedhetnek. Már pedig egy kis része van valamely vidék rendezett iskolaügyében a tanfelügyelőségnek is. Lehetetlen ki nem emelni Salamon József és Halász I. tanfelügyelők beható foglalkozását az iskolák belső szervezetével. Ha tekintetbe vesszük, hogy ezen megyében három nyelv uralkodik, akkor Baranyának jó tanügyi pozícióját (melyet a miniszteri jelentés is kiemelt) a községek áldozatkészsége és a tanítók ügybuzgósága mellett a szakszerű felügyeletnek is tudhatjuk be, mert Baranya tanfelügyelői nem grófok, nem bárók, sőt nem is voltak szolgabírák, hanem — voltak iskolai tanítók. — A nyugdíjkérdésben most a biharmegyei tanító egyesület vette át a vezérlést, itt is mozognak már, valószínű, hogy még e hó folyamában fognak a megyei és városi tanító-egyesületek ülésezni, hogy ezen fontos égető kérdésben szót emeljenek özvegyeink, árváink és elaggott tanítóink mellett.

Sasvári Béla.

Irodalom.

A chemia elemei. A reáliskolák IV-ik osztálya, valamint a polgári iskolák és tanítóképzők használatára. Írták dr. Hankó Vilmos és Sztérényi Hugó középiskolai tanárok. Budapest, Lampel Róbert kiadása. 93 lap, ára? Hézagpótló tankönyv, melynek hiányát régen érezték a szaktanárok. Tankönyvirodalmunk termékeivel ugyan Dunát lehetne rekeszteni, de chemiánk, melyet a polgári iskolák és tanítóképzőkben tankönyvül sikerrel lehet

tett volna használni, nem volt. Irtak ugyan számosan e célra vegytant, de annak terjedelmét az idő korlátoltságához szabván (heti 2 óra) azon hibába estek, hogy tankönyvük vegyképletek fasciculusává törpült; az ugynevezett szerves vegytan pedig a növendék által gyakran megemészthetetlen képlet-chaosz. Dr. Hankó és Szerényi eltalálták a középutat. Nehéz vegyi deductiókkal nem terhelik a tanulót; megelégszenek azzal, ha a növendék a leg-
elemibb vegyi fogalmakat elsajátítja. Így sikerült nekik kis (92 lapos) tankönyvet írni, amely feleslegest ne tartalmazzon, de fogyatékos se legyen. A munkát számos diszes ábra illusztrálja; előadása világos, könnyen érthető, kísérletei egyszerűek, szóval meglátszik rajta, hogy gyakorlati emberek írták. Tanító társainknak is ajánljuk e munkát, mely kézikönyvül igen jól használható.

—ger —ő.

Magyar nemzeti olvasókönyv a népiskolák II., III. és IV. osztálya számára. Irta és szerkesztette több tanférfiu. Budapest, 1888. Lampel Róbert (Wodianer F. és fiai) kiadása.

Az ideai költségvetési vita alkalmával, úgy a közoktatásügyi miniszter, mint egyes honatyák nagyon sokat hangsúlyozták a nemzeti génuszt. Azután a lapok vezércikkében szólottak a tárgyhoz, kifejtve, hogy tulajdonképen mi az a magyar nemzeti génusz. Vegyék kézhez a szóban álló olvasókönyveket, tanulmányozzák az egyes olvasmányokat: és meg fogják érteni, a dolog elejét és velejét; de meg fogják érteni egyuttal azt is, hogy jelen olvasókönyvek alapján már a népiskola különböző osztályaiban lehet fokról fokra a gyermekek erkölcsi létét, nemzeti öntudatát, hazafias érzelmeit, tehát szívét, eszét és lelkét egyaránt és összhangzatosan emelni, felébreszteni és csiszolni.

A könyvek minden betűje mesterkézre vall és ha nem tudnók, már a berendezés és zamatos nyelv is elárulná, hogy itt néptanítók, jeles tanférfiak, kik az iskola beléletét jól ismerik, dolgoztak és végeztek férfimunkát annyi virtuozitással, hogy jobb olvasókönyvek egész hazai tanírodalmunkban nem találhatók. Nem találunk itt annyi mesét, a fantaziát túlesigázó képtelenséget, mint a Herbart-Czöller-féle rendszeren alapuló könyvekben; de van bennök bő anyag a kedély képzése, a szív és az izlés nemesítésére, valamint a reális alap felismerésére.

Az adott előnyök közül csak egyet említünk. Tanítói körökben általános a panasz, hogy a nyelvtan kezeléséhez alig talál a tanító egy-egy alkalmas darabot. A nemzeti olvasókönyvekben

akárhány csupa egyszerű mondatokból álló olvasmányokat találunk. Ez vivmány. Az olvasókönyv a tanító mindene; ez a tengely, mely körül az egész tanítás forog. Azután a mi fő, például a II. osztályu olvasókönyvben egyetlen egy sajtóhibát találtunk (lásd a 27. oldal 23. sor); pedig mi gondosan átolvastuk, mert nem akarunk úgy tenni, mint egynémely fővárosi kritikus, kit kenyér irigység és nem az ügy szentsége vezérel, ki a klikkrendszernek hódolva, a nepotizmus és pajtáskodás rut bünébe esik. Ilyen éhenkórászok előtt az ügy semmi, a személy, a haszon minden.

E sorok írója innen-onnan 30 éve tanítóskodik nyilvános iskolákban, ismeri a hazai tanítadalom termékeit, maga is irt már épen 16 könyvet; de jó lélekkel mondhatja, hogy boldog az a nemzet, melynek ifjusága ilyen szellemi kincscsel megajándékozva lépi át az iskola küszöbét, vagy innen ennyi nemzeti kincscsel megáldva lép a gyakorlati élet sikamlós terére; ő meg fogja állni helyét mint ember, mint hazafi, mint a magyar nemzet egyik szerény tagja. A legmelegebben ajánljuk t. kartársaink figyelmébe, mint olyan könyveket, melyeknél jobbakat még az előrehaladottabb külföld hires iskolái sem mutathatnak fel.

Ujdonságok.

Lapunk t. pártolóit és jóakaróit, kik hátralékban vannak, vagy kiknek előfizetése a jelen számmal lejárt, nagyon kérjük, legyenek szivesek kötelezettségüknek eleget tenni, illetőleg előfizetésüket megújítani. Nem szeretjük a dolog anyagi oldalát feszegetni, bizunk t. támogatóinkban, kik amugy is tudják, mi a magyar becsület.

Egyházi kinevezések. Lapunk zártakor vesszük a hirt, mely szerint Nagy Lajos, a győri kath. tanítóképző-intézet jeles igazgatója, ki egyuttal a győrvidéki tanító-egyesület elnöke, Egyházas Keszöre plébánossá, — Veninger Ernő, a kath. képző-intézet tanára, ki rokonszenves egyéniségével és a közpályán sok oldalról, de különösen a kath. legényegylet, valamint az „Órangyal“ czimü ifjusági folyóirat érdekében kifejtett munkáságánál fogva köztisztelet és közszeretet tárgya: a kath. képző-intézet igazgatójává neveztetett ki. Nem tudjuk örülni, vagy bánkódjunk Nagy Lajos kineveztetése fölött; már úgy megszoktuk őt, az érdemes lelkipásztort az igazgatói pályán, vala-

mint elnöki tisztségében, hogy majdnem hinni sem akarjuk, hogy távozik körünkől. A veszteséget csak egy pótolhatja: ha ő a jövő aerában boldog lesz. Ez a tudat majd kárpótol bennünket, kivált ha az elnökséget Csepreghy Endre szintén képzőintézeti ttnár elfogadja. Fogadja ugy főt. Nagy Lajos, mint Veninger Ernő igazgató-tanár szívünk mélyéből fakadó üdvözetünket.

Nagy Lajos fordításában megjelent Kellner Lőrincz nagybecsü munkája, mit lapunk mult számában ismertettünk, e hó végeig még 2 frt 15 krjával kapható a fordítónál Győrött, vagy Reizinger József képzőintézeti tanár urnál ugyanott. Nem birjuk eléggé ajánlani e könyvet t. kartársaink pártfogásába, mire szükség is van, mert mi eláruljuk, hogy az eddig eladott példányok után befolyt összeg még a tetemes nyomdai költségek fedezésére sem elegendő. Szomorú irodalmi viszonyok ezek. Ilyen könyv és ilyen közöny!

A győrvidéki tanítóegyesület újabb pályakérdései a következők:

I. Fejtsék ki a szoktatás és a tanító példaadásának hatása a fegyelemre és a tanítás eredményére nézve: Jutalom: 3, 2, 1 drb és egy tizfrankos arany.

II. Készíttessék szabadon választandó tárgyból gyakorlati lecke. Jutalom: 3, 2, 1 drb és egy tizfrankos arany.

A győri elsőfoku iparos-iskolában az évet záró vizsgálatok már megtartattak dr. Beliczay Elek és Stáhly György kir. tanácsos, tanfelügyelő elnöklete alatt. A fényes eredmény a várakozást jóval felülmulta. Ugy hiszszük, hogy ezen intézet ritkítja párját a hazában rend és fegyelem tekintetében.

Hymen. Weinberger Rózsa polgáriskolai tanítónőt eljegyezte Pataki Simon középiskolai tanár és a szegedi felsőbb leányiskola tulajdonosa. Isten áldja a szép frigyét, mely két az ifjuság boldogságáért lángoló szívet egybeköt örökre.

Veszprémben a mult héten egy zsidópapot vittek örök nyugalomra, ki valaha néptanító volt és később Magyarország leg-tudósabb férfianak egyike lett. Neve: Hochmuth Ábrahám. Vagy öt évvel ezelőtt 10 drb aranyat tűztek ki Budapesten a zsidónépiskola történetére Magyarországbán. Szerettünk volna pályázni, de nem volt semmi kutforrásunk a tárgy tanulmányozására. Bekopogtattunk az elhunyt férfiú ajtaján és kérve kértünk egy kis szellemi támogatást. A tudós lelkipásztor kissé kutatva, elő-ránt gazdag könyvtárából egy könyvet, melynek tárgya ugyan

a zsidó népiskola története Magyarországon volt... Nem hittem szemeimnek; de még nagyobb volt meglepetésem, midőn láttam, hogy a könyvet ő írta majdnem egy fél évszázad előtt Miskolczon. Béke és áldás hamvaira!

Schulcz Imre, az egi „Népiskolai Tanügy“ főmunkatársa, utóbbi cikkében kisüti hogy a zsidótanító a szorgalmi idő alatt az iskolában tanítás alatt cikkeket ír. Ez gyengéden mondva — szemtelen rágalom, mi csak oly szenvedélyes, türelmetlen vakbuzgó ember részéről telik ki, mint amilyenek mi a fanatizmus eme gyönyörű mákvirágját ismerjük... Söpörjön csak saját ajtaja előtt, van ott szemét elég.

Társalgó.

Kérdés: Jogos-e a segédtanítónak azon követelése, hogy a pályázatban kitett javadalmazáson kívül ráadásul még czipőtisztítást és világítást is követel? R.-Palota. *Rácz Ferencz.*

Felelet: Dehogy jogos. A pályázatban kitett javadalmazás szerződési jogerővel bír. Ami ottan ígérve van, azt a tanító szigoruan követelheti, egyebet semmit. Hiszen akkor, mikor a tanító az illető állomásra reflektált, tudta, mit követelhet, amennyiben a javadalmak nyíltan ki voltak írva. Ha a feltételeket keveselte, miért pályázott, ha nem éri be velök, miért marad? Két alternatívát ismerünk. Maradni és hallgatni, beérni avval, ami a hirdetett pályázatban volt, — vagy azt mondani: „Én még ezt és ezt kívánom, ha megadatik jó — ha nem, ugy tessék az állomás újabb betöltése iránt intézkedni.“ De maradni és kényszeríteni valakit arra, hogy többet adjon, mint amennyit ígért — józan észszel nem lehet.

Ki volna hajlandó velem a beálló szünidő alatt tanügyi levelezésbe lépni? Czimem: Schön Bernát tanító Győr. Minden érkező levélre rögtön válaszolok.

Adomák.

„Idő pénz“ tartja a praktikus angol. Ezt nálunk is alkalmazák. Ha a tanító fizetésének javítását kéri, néhány órával megtoldják a szorgalmi időt, — hiszen mindegy: idő és pénz.

Hittanvizsgán.

(Megtörtént dolog.)

Felel a gyermek a szentségekről.

A praesidens meg akarva győződni arról, hogy jártas-e a gyermek ezek ismeretében, mindenféleképp faggatja.

Végre arra a kérdésre is kerül a sor, hogy melyeket szabad egyszer s többször fölvenni. Így kérdi a praesidens:

„Hát a házasság szentségét lehet e többször fölvenni?”

„Igen“, -- felelé a gyermek.

„De mikor?” — kérdi a praesidens.

„Ha az asszony meghal.“

„Ugy van édes fiam, akkor szabad ismét fölvenni a házasság szentségét. És a férfi, mikor az asszony meghalt, mitől szabadult meg?”

„A purgatóriumtól!” — felelt a gyermek.

Lapunk buzgó pártfogói.

Anhalt Kajetán, Monyorókerék. Krammer Károly, Banya-Mágócs. Francia Gyula, Borsod-Harsány. Kracsmer Kálmán, Bátya. Pál Gábor, Tasádfő. Jász-Apátii tantestület. Községi népiskolai könyvtár, Bánátyfalu. László Gáspár, Csik-Rákos. Diczig Ádám, Mezőterem. Kaluzsay János Árpásy János, Ada. Blaskó János, Apagy. Vojték Imre, Uj-Bánya. Tacskó. Szalay István, Fertő-Szt.-Miklós. Jaczkovics János, Kéty. Schutz Antal, Guar. Baum Fülöp, Veszprém. Sasvári Béla, Pécs. Klingenberg Jakab, Pécs. Hoch József, Pécs. Weisz Gábor Pécs. Bánóczy János, Győr. Klein Márton, Sály. Janisch János, Baráthfalva. Wolf Adolf, Somogy-Szill. Láng János, Inke. Bory Imre, Keszthely. Limbeck Ferencz, Győr. Jilg Ede, Győr. Gottlieb Mark, Ungvár. Sirisaka Andor, Pécs. Horváth József, Körmend. Andalits Kálmán, Zala-Sz.-Balázs. Haiczinger György, Bezi. Petrovics György, Érd. Jisák Gyula. Padé. Rác Ferencz, Rákos Palota. Ifj. Kormos János, Jász-Kara-Jenő. Dobai Ferencz, Hodos. Jendrassák Ignác, Ljeszek. Müller Károly, Mind-sz.-Kál. Öveges Kálmán, Győr-Sziget. Holczer Ferencz, Léka. Hankó János, Inanos. Talda János plebános, Pozsony-Hidegkut. (Folytatjuk.)

Felelős szerkesztő: SZILLI BENEDEK.

Szerkesztői üzenetek.

G. Márk, Ungvár. Megkapta? Bizonyára a postán eltévedt először. — **Ruzicska Ármin** könyvkereskedése Budapest. Semmi kifogásunk sem lehet az átvétel ellen; de kötve hiszszük, hogy megteszi, miután magának is van könyve elég. — **Klein Lukács** főtanító, Moór. Köszönjük a szives figyelmeztetést. Intézkedtünk. — **Szedenik Fülöp**. Szives ígérete szép is, jó is. Bár sokan vélekednének így. Ha minden tanító csak egy-két hivat szerezne, akkor nagyobbitanók a lapot. — **Wodianer F. és fiai cs. és kir. udvari könyvkereskedése** Budapest. A küldött könyveket kiadtuk bírálatra, sorban következnek egymásután. — **Sz. F.** Nem hittük volna, hogy ez lesz az első Hymen-hirünk. Most csak rajta, hogy a folytatás az általunk kívánt rendben következék. — **T. Sára és F. Kati**, Bonyhád. Legyetek oly boldogok, mint amilyen boldognak én szeretnék benneteket látni. A viszontlátásig augusztusban. — **J. K.**, Gölle. Ki törődik vele? A nap sem hű az éghez, majd derül, — majd elborul. — **S. Béla**, Pécs. Időhöz kötött közleményeket bajos havi közlőnek írni. Az állomás nem lesz betöltve? Be jó volna közétek kerülni! Legyetek ezután is hiveim! Budapesten nem találkozunk? — **Szabó György**, R.-Szt.-Miklós. Jó barátainak egyike rendelte az ön részére. Az előfizetést majd megkapjuk alkalmilag. Ugy-e bár? — **Tóth Mihály**, Ikrény. Ön egy kis dolgotat ígért nekünk. Most kérjük. Üdvözljük.
